

Sygn. akt I Ns 219/12

POSTANOWIENIE

Dnia 20 grudnia 2012 r.

Sąd Rejonowy w Kłodzku Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Ewa Karp

Protokolant: Ewelina Świrta

po rozpoznaniu w dniu 20 grudnia 2012 r. w Kłodzku

na rozprawie

sprawy z wniosku E. J.

przy udziale (...) Spółki Akcyjnej w K.

o ustanowienie służebności przesyłu

postanawia

I. wniosek oddalić;

II. ustalić, że zainteresowani ponoszą koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni E. J. wniosła o odpłatne ustanowienie służebności przesyłu obciążającej nieruchomość objętą Księgą wieczystą prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Kłodzku pod nr (...), działka ewidencyjna (...) na rzecz przedsiębiorcy (...) S.A z siedzibą w K., której treścią jest znoszenie istnienia na tej działce na nieruchomości obciążonej, w przestrzeni nad i pod powierzchnią tej nieruchomości, urządzeń przesyłowych w postaci linii średniego napięcia 20 kV i linii niskiego napięcia 380 kV oraz emisji, to jest wprowadzania bezpośrednio do powietrza, wody, gleby lub ziemi energii takich jak ciepło, hałas, wibracje i pole magnetyczne oraz prawo korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji urządzeń przesyłowych wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren odpowiednim sprzętem za jednorazowym wynagrodzeniem w kwocie 64 000 zł. ,

W uzasadnieniu podała, że na terenie działki ewidencyjnej nr (...), stanowiącej własność wnioskodawczyni, przebiegają linie średniego i niskiego napięcia, a właścicielem i użytkownikiem linii jest aktualnie uczestnik (...) S.A. i wnioskodawczyni pismem z 5 grudnia 2011 roku wezwała uczestnika do uregulowania prawnego, sytuacji związanych z przebiegiem linii, przez zawarcie umowy ustanawiającej służebność przesyłu, za jednorazowym wynagrodzeniem.

W odpowiedzi na wniosek uczestnik wskazał, że przebiegające przez nieruchomość linie energetyczne posadowione zostały w ubiegłym stuleciu, a Spółka nabyła przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą w treści służebności przesyłu i wniósł o jego oddalenie.

W uzasadnieniu (...) nie zakwestionował, że na działce wnioskodawczyni posadowiony jest jeden słup napowietrznej linii energetycznej średniego napięcia oraz jeden słup napowietrznej linii niskiego napięcia, z którego prowadzone jest przyłącze do budynku zamieszkiwanego przez wnioskodawczynię, a obie linie zostały wybudowane przed rokiem 1945

i przejęte przez uczestnika jako majątek ponemiecki, jedna linia wybudowana została w roku 1963 i zmodernizowana w 1984 roku, a drugą wybudowano w 1968 i przebudowano w 1984 roku.

Uczestnik wskazał, że roszczenie o ustanowienie służebności przesyłu jest bezzasadne ponieważ uczestnik nabył już trwale uprawnienie do korzystania z nieruchomości przez zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Podał nadto, że (...) S.A. / obecnie (...) / powstała w maju roku 2004 ze spółek prawa handlowego stanowiących własność Skarbu Państwa, a nie państwowych zakładów energetycznych i jest następcą prawnym byłego zakładu (...) S.A.

Uczestnik wskazał, że bezsporne jest w sprawie, że do roku 1989, będąc zarządcą mienia państwowego nie wykonywał żadnych praw dla siebie tylko na rzecz Skarbu Państwa, co nie zmienia faktu, że korzystanie przez uczestnika z nieruchomości w sposób odpowiadający treści służebności gruntowej prowadziło do zasiedzenia przez Skarb Państwa i wyklucza dochodzenie roszczeń przez aktualnego właściciela, a dochodzone roszczenie nie jest ekwiwalentem poniesionej szkody, której wysokości wnioskodawczyni nie udowadnia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

(...) S.A. Oddział w W., pismem z dnia 4 stycznia 2012 roku, poinformowała reprezentujące wnioskodawczynię (...) w L., że na działce stanowiącej własność wnioskodawczyni E. J. znajdują się słupy i przebiega linia napowietrzna średniego napięcia (...), wybudowana w latach 60 ubiegłego stulecia, stanowiąca odgałęzienie do stacji transformatorowej (...) zasilającej przebiegającą przez nieruchomość ponemiecka linię niskiego napięcia, której elementem jest słup nr (...) stanowiący zasilanie budynku nr (...). W piśmie tym wskazano, że (...) nabyła przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą aktualnie treści służebności przesyłu / Art. 305 1 k.c./.

Dowód:

pismo K- 6

Pismo stanowiło odpowiedź Spółki uczestnika na wezwanie z 5 grudnia 2011 roku. Było to pisemne wezwanie do zawarcia umowy ustanowienia służebności przesyłu, polegającej na możliwości korzystania przez przedsiębiorcę z opisanej nieruchomości w zakresie niezbędnym do eksploatacji wybudowanych na nieruchomości urządzeń przesyłowych zgodnie z ich przeznaczeniem, w obejmującym te urządzenia pasie eksploatacyjnym o łącznej powierzchni 0,16 ha za jednorazowym wynagrodzeniem w kwocie 64 000 zł, stanowiącym iloczyn powierzchni pasa eksploatacyjnego i stawki odpowiedniego wynagrodzenia za 1m² w kwocie 50 zł.

Dowód:

wezwanie z dnia 5 grudnia 2011 roku K- 7

Wnioskodawczyni jest od 2005 roku właścicielką gospodarstwa rolnego z zabudowaniami położonego w D., o powierzchni około 17 ha, w tym działki (...), którą podzieliła na działki budowlane. Przy wydzielaniu działek z działki nr (...) wnioskodawczyni stwierdziła, że nie można na jednej z nich postawić domu z uwagi na strefę ochronną wokół położonego na niej słupa oraz linii energetycznych średniego i niskiego napięcia. Działki wydzielone z działki nr (...) nie zostały ujawnione w Księdze wieczystej nieruchomości i wpisano ostrzeżenie o niezgodności treści księgi. Przed wnioskodawczynią właścicielem gospodarstwa był jej ojciec.

Dowód:

odpis z KW (...) k- 10- 13,

operat k- 8-9,

mapy k- 14

Protokołem z 28 listopada 1968 roku dokonano odbioru technicznego linii nr(...) D.- M.. Linia przeszła bieżący remont i jego odbiór w grudniu roku 1973.

Dowód:

protokół k- 36

protokół k- 37

W styczniu 1984 roku wydana została decyzja zatwierdzająca Zakładowi (...) w W. plan realizacyjny na budowę linii elektroenergetycznej 20 kv relacji D. M. - M. z odgałęzieniami.

Dowód:

decyzja K- 38-39

W roku 1989 powstało, po podziale poprzednich przedsiębiorstw, przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą zakład (...), którego przedmiotem działalności było przetwarzanie, przesyłanie oraz dostarczanie i sprzedaż odbiorcom energii elektrycznej. Zakład ten w roku 1993 przekształcony został w jednoosobowa spółkę Skarbu Państwa pod nazwą Zakład (...) Spółka Akcyjna w W., która przejęła uprawnienia i obowiązki poprzednika.

Dowód:

zarządzenie k- 40-42 zarządzenie k- 43-45 postanowienie k-63

Na działce wnioskodawczyni stoi betonowy słup bliźniaczy, usytuowany jest transformator, przebiegają linie średniego i niskiego napięcia.

Słupy i linie energetyczne znajdowały się na tej działce już w roku 1968, w 1973 roku nastąpiła modernizacja, a w roku 1984 na podstawie ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy M. zatwierdzono budowę linii elektroenergetycznej 20 kV i wydano decyzję o pozwoleniu na budowę.

Dowód;

decyzja K- 38

protokoły k- 36-37

W tak ustalonym stanie faktycznym, Sad zważył co następuje:

Wniosek nie zasługuje na uwzględnienie wobec braku spełnienia przesłanek ustanowienia służebności przesyłu na rzecz wnioskodawczyni E. J. oraz w związku z ustaleniem zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz

W sprawie nie zostało zakwestionowane, że na działce stanowiącej od 2005 roku własność wnioskodawczyni E. J., a poprzednio własność ojca wnioskodawczyni, znajdują się trwałe i widoczne urządzenia - słupy i przebiegające linie napowietrzne średniego i niskiego napięcia, w tym zasilająca budynek wnioskodawczyni.

Z ustaleń, dokonanych, w oparciu o dołączone dokumenty - decyzje i protokoły, wynika, że w latach 60 ubiegłego stulecia na nieruchomości znajdowały się już słupy energetyczne oraz linia napowietrzna, które modernizowano w roku 1973, a następnie przebudowywano na podstawie planu zagospodarowania Gminy M. i decyzji wydanej na jego podstawie.

Ustawodawca zdefiniował odrębnie pojęcie posiadania służebności, postanawiając, że kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności. Do zasiedzenia

służebności gruntowej niezbędne jest spełnienie przesłanki posiadania służebności, polegającego na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia (art. 292 k.c.) oraz upływ oznaczonego przez ustawodawcę czasu (dwudziestu lub trzydziestu lat) posiadania służebności, a posiadanie służebności powinno być nieprzerwane.

Służebność przesyłu może też być nabyta przez przedsiębiorcę przesyłowego w drodze zasiedzenia. Zgodnie z art. 352 § 1 k.c.: "Kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności".

Warunkiem zasiedzenia służebności przesyłu jest korzystanie przez przedsiębiorcę przesyłowego z trwałego i widocznego urządzenia - por. uwagi do art. 292 k.c. (np. postawienie na cudzej nieruchomości i korzystanie ze słupa przesyłowego, na którym rozpięto kabel wysokiego napięcia). Nie ma więc przeszkód do uznania przedsiębiorcy, który korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu, a nie ma tytułu prawnego do władania tą nieruchomością, za posiadacza takiej służebności. Posiadanie przez przedsiębiorstwo państwowe urządzeń energetycznych oraz cudzej nieruchomości, na której zostały posadowione, jest posiadaniem w rozumieniu art. 352 k.c. i może prowadzić do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu (art. 292 w zw. z art. 172 k.c.) (tak SN w postanowieniu z dnia 13 października 2011 r., V CSK 502/10, Lex nr 1096048). Co istotne, SN dopuszczał taką możliwość jeszcze przed nowelizacją kodeksu cywilnego, dokonaną ustawą z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw, która wprowadziła do polskiego systemu prawnego służebność przesyłu (zob. postanowienie SN z dnia 4 października 2006 r., II CSK 11/06, niepubl.; postanowienie SN z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, Biul. SN 2002, nr 11, s. 7; wyrok SN z dnia 31 maja 2006 r., IV CSK 149/05, Lex nr 258681; wyrok SN z dnia 8 czerwca 2005 r., V CSK 679/04, niepubl.; postanowienie SN z dnia 25 stycznia 2006 r., I CSK 11/05, Biul. SN 2006, nr 5, s. 11). Z reguły przedsiębiorca - posiadacz służebności przesyłu będzie uznany za posiadacza służebności w złej wierze (zob. uchwałę SN z dnia 17 czerwca 2005 r., III CZP 29/05, OSNCP 2006, nr 4, poz. 64; wyrok SN z dnia 29 stycznia 2008 r., IV CSK 410/07, niepubl.). W uchwale z dnia 7 października 2008 r. (III CZP 89/08, Biul. SN 2008, nr 10, s. 7; Lex nr 458125) SN wskazał, że "przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu (art. 3051-3054 k.c.) dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu w ruchu przedsiębiorstwa". Nie ma przy tym potrzeby oznaczania nieruchomości władnącej. Skoro powołana ustawa nie zawiera przepisów przejściowych, między innymi w zakresie zasiedzenia służebności przesyłu, należy przyjąć, że jeżeli termin prowadzący do zasiedzenia służebności upłynął przed dniem 3 sierpnia 2008 r. (to jest przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 30 maja 2008 r.), to sąd stwierdzi nabycie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, jeżeli zaś po tej dacie - sąd stwierdzi zasiedzenie służebności przesyłu (G. Bieniek, Urządzenia przesyłowe..., s. 72-)

Wniosek właściciela nieruchomości o ustanowienie służebności przesyłu za odpowiednim wynagrodzeniem (art. 305 2 § 2 k.c.) przerywa bieg terminu zasiedzenia tej służebności (tak SN w uchwale z dnia 21 stycznia 2011 r., III CZP 124/10, OSNC 2011, nr 9, poz. 99, www.sn.pl, Biul. SN 2011, nr 1, s. 8; tak też postanowienie z dnia 13 października 2011 r., V CSK 502/10, Lex nr 1096048; zob. też uwagi do art. 292 k.c.), jednakże w przedmiotowej sprawie wniosek taki wpłynął dopiero po upływie terminu zasiedzenia.

Zgodnie z obowiązującym od roku 2008 przepisem art. 305 1 k.c. " . Nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1, prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu)"

Jak wyjaśnia komentatorka przepisu / Dadańska Katarzyna Komentarz do 305/

" Potrzeba uzyskania przez przedsiębiorców tytułu prawnego do cudzych nieruchomości w celu posadowienia na nich urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., oraz konieczność uregulowania tzw. zaszłości, były następstwem uchwalenia ustawy nowelizującej kodeks cywilny, która wprowadziła ten nowy rodzaj (podtyp) służebności - służebność przesyłu".

Zagadnienie dostępu przez przedsiębiorcę do urządzeń przesyłowych, posadowionych na cudzych gruntach, było, jeszcze przed nowelizacją kodeksu cywilnego, przedmiotem rozstrzygnięć SN w uchwale z dnia 17 stycznia 2003 r. (III CZP 79/02, OSNC 2003, nr 11, poz. 142) oraz w uchwale z dnia 11 maja 2005 r. (III CK 556/04, Mon. Praw. 2005, nr 13, s. 621). W powołanych orzeczeniach Sąd Najwyższy uznał, że okoliczność, iż nieruchomości władnąca wchodzi w skład przedsiębiorstwa energetycznego, sama przez się nie wyklucza możliwości zrealizowania przez strony umowy o ustanowienie służebności gruntowej w celu określonym w art. 285 § 2 k.c.

Uczestnik jako następca prawny przedsiębiorstwa państwowego może zatem zaliczyć posiadanie poprzednika, także przed datą 1 lutego 1989 roku z uwagi na przeniesienie na niego służebności przez Skarb Państwa i stąd uczestnik zasadnie doliczył wcześniejsze posiadanie Zakładu (...). Tak też wypowiedział się Sąd Najwyższy Postanowieniu z dnia 12 stycznia 2012 r. IV CSK 183/11, wskazując: " Nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, iż posiadanie służebności przesyłowej przez przedsiębiorstwo państwowe przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej kodeks cywilny z 1989 r. nie było posiadaniem w rozumieniu art. 352 § 1 k.c. i nie mogło prowadzić do zasiedzenia." LEX nr 11303021130302Dz.U.1964.16.93: art. 128; art. 292; art. 352 § 1". Licząc posiadanie poprzedników uczestnika co najmniej od roku 1968 - kiedy to z pewnością istniała już linia napowietrzna i słupy, modernizowane w roku 1973, jego upływ nastąpił w roku 1988 / 20 lat według poprzednio obowiązujących przepisów/, a najdalej w 2003 roku./ 30 lat według obecnego brzmienia art. 172 k.c./.

Analiza słuszności tego poglądu dokonana została w uzasadnieniu cytowanego Postanowienia Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy w składzie siedmiu sędziów wyjaśnił w wyroku z dnia 15 stycznia 2009 r., I CSK 333/07 (OSNC-ZD 2009 D, poz. 97), że zasada jednolitego funduszu własności państwowej nie oznaczała, iż przedsiębiorstwo państwowe nie mogło wystąpić z roszczeniem na podstawie art. 231 § 1 k.c. w stosunku do nieruchomości znajdujących się w jego władztwie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano zgodnie, że wprawdzie ze względu na tę zasadę państwowa osoba prawna nie mogła przeciwstawić Skarbowi Państwa jakichkolwiek własnych uprawnień, jednakże w stosunkach zewnętrznych z osobami trzecimi miała pozycję taką jak właściciel. W konsekwencji wszelkie roszczenia, jakie powstawały ze względu na składniki mienia państwowego pozostające w zarządzie państwowej osoby prawnej, realizowała w imieniu własnym ta osoba (uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 16 października 1961 r., I CO 20/61, OSN 1962, nr II, poz. 41; postanowienie z dnia 14 czerwca 1963 r., I CR 336/63, OSNCP 1964, nr 11, poz. 223; uchwała z dnia 27 czerwca 1984 r., III CZP 28/84, OSNCP 1985, nr 1, poz. 11). O ile więc w relacjach wewnętrznych między Skarbem Państwa a państwową osobą prawną posiadaczem samoistnym nieruchomości państwowej było zawsze państwo, o tyle z punktu widzenia relacji zewnętrznych przedsiębiorstwo państwowe, które władało oddaną mu w zarząd nieruchomością, powinno być uznawane za posiadacza samoistnego nieruchomości niezależnie od tego, czy była to nieruchomość państwo i pogląd ten znalazł wyraz w uzasadnieniu wyroku z dnia 15 kwietnia 1966 r., I CR 80/66 (OSNCP 1967, nr 2, poz. 24), w którym Sąd Najwyższy uznał, że chociaż posiadanie wykonywane przez jednostkę państwową stanowi - w myśl zasady wypowiedzianej w art. 128 § 1 k.c. - posiadanie państwowe, to jednak w wypadku, gdy jego przedmiot znajduje się w zarządzie państwowej osoby prawnej, na zewnątrz ta osoba prawna, a nie Skarb Państwa występuje - zgodnie z art. 128 § 2 k.c. - jako posiadacz. Przedsiębiorstwo państwowe mogło zatem występować z roszczeniem przewidzianym w art. 231 § 1 k.c., z tym, że, ze względu na zasadę jednolitego funduszu własności państwowej, nabywana nieruchomość stawała się własnością państwową.

Przedstawione rozumowanie, dotyczące posiadania samoistnego nieruchomości, wykonywanego przez przedsiębiorstwo państwowe w okresie obowiązywania art. 128 k.c. w pierwotnym brzmieniu, można tym bardziej odnieść do posiadania w zakresie służebności przesyłu. Sąd Najwyższy podkreślił w postanowieniu z dnia 17 grudnia 2008 r., I CSK 171/08 (OSNC 2010, nr 1, poz. 15), że nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, iż posiadanie służebności przesyłowej przez przedsiębiorstwo państwowe przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej kodeks cywilny z 1989 r. nie było posiadaniem w rozumieniu art. 352 § 1 k.c. i nie mogło prowadzić do zasiedzenia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budziła zaś wątpliwości dopuszczalność nabycia w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu w art. 3051-3054 k.c. (wyrok z dnia 11 marca 2005 r., II CK 489/04, niepubl.; postanowienie z dnia 4 października 2006 r.,

II CSK 119/06, Monitor Prawniczy 2006, nr 21, s. 1128; uchwała z dnia 7 października 2008 r., III CZP 89/08, Biul. SN 2008, nr 10, s. 7).

Mając na względzie opisane rozważania i dokonane ustalenia Sąd oddalił złożony wniosek.

Na podstawie art. 520 § 1. k.p.c. ustalono, że zainteresowani ponoszą koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.